

امنیت فضای مجازی و دفاع الکترونیکی

جلسه پنجم : معنای امنیت

۹۴/۹/۵

خلاصه جلسه چهارم:

نتیجه گیری:

- ضرورت امنیت به معنای جلوگیری از حمله دشمنان خارجی و ظلم ظالمان داخلی و مانند آن از بدیهیات عقلی است.
- یکی از وظائف حاکمان ایجاد امنیت ملی و امنیت اجتماعی در کشور است.

معنای لغوی امنیت :

۱- «أَمِنْ» به معنای آرامش خاطر و اطمینان داشتن و نگران نبودن = در مقابل خوف به معنای ترس و نگرانی بکار می‌رود. فعلی لازم است و امنیت حالتی در انسان است که از آن به اطمینان خاطر و سکون قلب تعبیر می‌شود. در قران آمده است:

وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا (النور: ۵۵)

و خداوند هراسشان را به امنیت تبدیل کند

۲- أَمِنْ («مِنْ» / متعدی) به معنای در سلامت بودن و در امان بودن از صدمه و

خطری

در قران آمده است:

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهُمْ مِنْ فَزَعٍ يَوْمَئِذٍ آمِنُونَ (الزل: ۸۹)

۳- امن با «علی» متعدی می‌شود به معنای امین دانستن و سپردن امانت به کسی است و در این معنا در مقابل خیانت کردن در امانت است. مثل این آیه شریفه که فعل ماضی و مضارع آن بر وزن فعل «عَلِمَ» بکار رفته است:

قَالَ هَلْ آمَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا أَمِنْتُكُمْ عَلَى أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ (یوسف: ۶۲)

گفت آیا او را به امانت به شما بسپارم همان گونه که برادرش را قبلاً به شما سپردم

۴- امن به معنای وثوق و میل به چیزی داشتن است و با حرف جر باء متعدی می‌شود. در این معنا ریشه کلمه ایمان در مقابل کفر است.

رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا (آل عمران: ۱۹۳)

پروردگارا همانا ما شنیدیم که منادی ما را به ایمان فراخواند که به پروردگارتان ایمان آورید پس ما نیز به پروردگارمان ایمان آوردیم

- «أَمِنَ» در این معنا با باب افعال دارای یک معناست. أَمِنَ به معنای وثوق داشتن به امری و تکیه کردن بر آن است و در باب افعال نیز با باء متعدی می‌شود و به معنای وثوق داشتن به امری و تصدیق کردن آنست. (المنجد، ماده امن) به هر حال معنای ثلاثی مجرد آن چندان استعمال ندارد برخلاف باب افعال که در لغت عرب کاربردهای فراوانی از آن نقل شده است.

خلاصه این که امن در چهار معنا بکار می‌رود:

- ۱- امن (لازم) به معنای در آرامش بودن و سکونت قلبی و طمأنینه قلبی در مقابل نگران و در هراس و اضطراب بودن
- ۲- امن (متعدی بنفسه یا با حرف من) به معنای در سلامت و امان بودن از صدمه یا خطری در مقابل در خطر بودن
- ۳- امن (متعدی با علی) به معنای امانت دادن چیزی به کسی به امانت سپردن چیزی نزد کسی در مقابل خیانت کردن است
- ۴- امن (متعدی با باء) به معنای میل و وثوق داشتن به چیزی و در باب افعال به معنای گرویدن به چیزی است.

- ۱- امن : سکونت قلبی و طمأنینه
- ۲- امنه / امن منه : از چیزی در امان بودن
- ۳- امنه (علیه) : امانت دادن چیزی به کسی
- ۴- امن به: وثوق داشتن به چیزی (آمن به: به چیزی ایمان داشتن)

کاربرد سوم و چهارم از بحث ما خارج است.

کاربرد اول و دوم اگر یکی نباشند، معنایی نزدیک به هم دارند.

اطمینان خاطر و سکون قلب به معنای نهراسیدن و نگران نبودن از چیزی است و هر دو حالتی نفسانی هستند که درون انسان محقق می‌شوند. در این حال انسان از خطر و صدمه در امان و آسوده است.

- تنها فرق این دو استعمال در کاربرد آنست که یکی به صورت فعل لازم و دیگری به صورت متعدی بکار می‌رود.

- ۱- امن : سکونت قلبی و طمأنینه
- ۲- امنه / امن منه : از چیزی در امان بودن
- ۳- امنه (علیه) : امانت دادن چیزی به کسی
- ۴- امن به: وثوق داشتن به چیزی (آمن به: به چیزی ایمان داشتن)

أمن: أصلان متقاربان: أحدهما الأمانةُ التي هي ضدّ الخيانة، و

معناها سكون القلب. و الآخر التصديق. (مقاييس اللغة)

- ۱- امن : سکونت قلبی و طمأنینه
- ۲- امنه / امن منه : از چیزی در امان بودن
- ۳- امنه (علیه) : امانت دادن چیزی به کسی
- ۴- امن به: وثوق داشتن به چیزی (آمن به: به چیزی ایمان داشتن)

أَمِنَ: أصله طمأنينة النفس و زوال الخوف. و الأمن و الأمانة و الأمان في الأصل مصادر، و يجعل الأمان تارة اسما للحالة التي يكون عليها الإنسان في الأمن، و تارة اسما لما يؤمن عليه الإنسان نحو- وَ تَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ.

(مفردات)

- ۱- امن : سکونت قلبی و طمأنینه
- ۲- امنه / امن منه : از چیزی در امان بودن
- ۳- امنه (علیه) : امانت دادن چیزی به کسی
- ۴- امن به: وثوق داشتن به چیزی (آمن به: به چیزی ایمان داشتن)

برخی از بزرگان سعی کرده‌اند که معنای سوم و چهارم را نیز به همین معنا اول و دوم ارجاع دهند

و التحقيق

أَنَّ الأصل الواحد في هذه المادة: هو الأمن و السكون و رفع الخوف و الوحشة و الاضطراب.
يقال: أمن يأمن أمناً، أي اطمأنّ و زال عنه الخوف، فهو آمن، و ذاك مأمون، و مأمون منه، و الأمانة مصدر و يطلق على العين الخارجيّة الذي يتعلّق به الأمن كالوديعة فهي مورد الأمن و المأمون عليها. و الأمن هو المطمئنّ و بلدة آمنة إذا لم تكن فيها خوف و لا وحشة. و الايمان هو أخذه أميناً. و الايمان جعل نفسه أو غيره في الأمن و السكون. و الايمان به حصول السكون و الطمأنينة به.

- ۱- امن : سکونت قلبی و طمأنینه
- ۲- امنه / امن منه : از چیزی در امان بودن
- ۳- امنه (علیه) : امانت دادن چیزی به کسی
- ۴- امن به: وثوق داشتن به چیزی (آمن به: به چیزی ایمان داشتن)

- این امر گرچه با علم ریشه‌شناسی اشتقاق لغات تناسب دارد ولی تبادل لفظ با آن منافات دارد چون در حال حاضر و نیز در عصر قران از امانت دادن، سکون قلبی تبادل نمی‌کند. چه بسا ما چیزی را به کسی امانت دهیم اما همچنان نگران هستیم و سکون قلبی نداریم مثلاً چون از این امانت دادن ناگزیر بوده‌ایم.

معنای لغوی امنیت

- ۱- امن : سکونت قلبی و طمأنینه
- ۲- امنه/امن منه : از چیزی در امان بودن
- ۳- امنه (علیه) : امانت دادن چیزی به کسی
- ۴- امن به: وثوق داشتن به چیزی (آمن به: به چیزی ایمان داشتن)

در تحلیل معنای اول و دوم می‌توان گفت:

امنیت می‌تواند وصف انسان باشد :

به معنای حالتی در انسان است که موجب اطمینان خاطر و آرامش قلب است وقتی که هراس و نگرانی از چیزی را احساس نکند. این یک ارزش درونی است. (معنای اول)

این حالت درونی نوعاً نسبتی با امری بیرون از انسان دارد چون نوعاً این حالت زمانی برای انسان بدست می‌آید که امری او را تهدید نکند و نهراساند. از این جهت امنیت ارزش بیرونی است که محیط و مکانی که انسان در آن قرار دارد یا در آن زندگی می‌کند بدان متصف می‌گردد. (معنای دوم)

- ۱- امن : سکونت قلبی و طمأنینه
- ۲- امنه / امن منه : از چیزی در امان بودن
- ۳- امنه (علیه) : امانت دادن چیزی به کسی
- ۴- امن به: وثوق داشتن به چیزی (آمن به: به چیزی ایمان داشتن)

امنیت در عربی وصف انسان و مکان قرار گرفته است.

در قران آمده است. (معنای اول)

فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا... (آل عمران: ۳۵)
در آن (خانه خدا) نشانه‌هایی روشن همچون مقام (محل ایستادن) ابراهیم است و
هر کس در آن وارد شود ایمن است.

... أَفَمَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ خَيْرٌ أَمْ مَنْ يَأْتِي آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ... (فصلت: ۴۰)
... پس آیا کسی که به آتش افکنده شده بهتر است یا کسی که در روز قیامت ایمن
است.

وَلَيَبْدِلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا (النور: ۵۵)
و خداوند هراسشان را به امنیت تبدیل کند

- ۱- امن : سکونت قلبی و طمأنینه
- ۲- امنه / امن منه : از چیزی در امان بودن
- ۳- امنه (علیه) : امانت دادن چیزی به کسی
- ۴- امن به: وثوق داشتن به چیزی (آمن به: به چیزی ایمان داشتن)

همچنین مکانی را امن گویند که از خطرات یا صدمات محفوظ باشد. خداوند متعال در سوره بقره کعبه و مکه را مکان‌هایی امن قرار داده است: (معنای دوم)

وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا...وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا... (البقرة: ۱۲۵-۱۲۶)

«مثابه» اسم مکان به معنای محل بازگشت برای ثواب برخی نیز به معنا محل بازگشت یا محل اجتماع گفته‌اند،
«امن» مصدر است و در اینجا مجازاً به معنای اسم مکان بکار رفته است.
«آمن» اسم فاعل از ماده امن به معنای محفوظ از خطرات و بلیّات است.

به نظر می‌رسد که امنیت اولاً و بالذات وصف مکان است یعنی مکان و محیط است که امن است یعنی از تهدید یا خطر یا صدمه خالی است. مکانی امن است که در آن چیزی انسان را تهدید نکند و خطری برای ما در آن نباشد یا صدمه‌ای به ما در آن وارد نشود. در این هنگام می‌گوییم آنجا امن است.

اما چه وقت می‌گوییم که انسان ایمن از خطر است؟

برخی گفته‌اند که انسان هیچ گاه متصف به امنیت نمی‌شود. هر جا هم که چنین چیزی مشاهده شود از قبیل مجاز در اسناد است انسان امن است یعنی مکان انسان امن است.

ولی برخی معتقدند که خود انسان (لااقل در لسان عربی) متصف به امنیت می‌شود. اینجا امنیت انسان به معنای آرامش درونی انسان است. ولی واقعیت این است که وقتی تهدیدی در محیط بیرونی نباشد درست است که بگوییم حقیقتاً انسان ایمن از آن تهدید و واجد امنیت است به این معنا که در درون احساس آرامش و سکون و طمأنینه دارد، همان طور که حقیقتاً مکان انسان ایمن از تهدید و واجد امنیت است.

بنابر این امنیت

از لحاظ درونی قرین با آرامش نفس و
از لحاظ بیرونی قرین با نفی تهدید است.

بنابر این امنیت حتی آن گاه که وصف انسان است نسبتی با
امری بیرون از انسان دارد و از این نظر ارزشی بیرونی است. این ارزش
بیرونی امری سلبی و در عین حال ارزشی مثبت است که از آن به
«فقدان تهدید» تعبیر می‌کنند.

این ارزش از آن جهت مثبت است که تهدید از نظر ارزشی منفی
است بنابر این فقدان آن ارزشی مثبت تلقی می‌شود. در این معنا آنچه
حقیقتاً متصف به امنیت می‌شود خود انسان نیست بلکه محیطی است که
انسان در آن زندگی می‌کند. امنیت انسان عبارت است از ایمنی و
مصونیت از تهدیدها، خطرات و صدمات بیرونی به انسان و متعلقات او.
یعنی در محیط پیرامون او چیزی نیست که موجب تهدید او یا خطر
برای او یا صدمه به او شود.

معنای لغوی امنیت

البته در نتیجه این امنیت بیرونی انسان، حالتی در درون او پدید می‌آید که از آن به آرامش و سکینه و اطمینان نفس تعبیر می‌کنند. این حالتِ آرامش یا اطمینان قلبی وصفی نفسانی و درونی محسوب می‌شود و یک ارزش ایجابی است. یعنی انسان آرام انسانی با یک ویژگی نفسانی خوب است. کسی که فاقد این حالت نفسانی باشد، در باطن وحشت‌زده، نگران و هراسان است این حالت نفسانی یک ضد ارزش است مثل بخل و جبن. مردم عادی از این حالت به «دل شوره» تعبیر می‌کنند. علاوه بر آن چنین فردی در رفتار ظاهری خود بی‌تاب، بی‌قرار، ناآرام، مضطرب و پریشان خواهد بود. سر و وضع ظاهری افراد می‌تواند نشانگر این اوصاف ظاهری باشد. این ظاهر علامت آن باطن است. یعنی کسی که در ظاهر پریشان و بی‌قرار است معلوم می‌شود که در باطن نگران و هراسان است.

والحمد لله رب العالمين